

ERDÉLYI MÚZEUM

XIII. kötet.

1896.

VII. fűzet.

A Hunyadiak dicsősége fényes meteor-futás a magyar történelem egén : ezer évünk huszad része, félszázad története az ő dicsőségüket hirdeti, zengi, magasztalja.

A *nagyapa* még alig bontakozik ki az ismeretlenség homályából; az *atya* az »udvari katona« egyszerű rangjából önerejéből emelkedik az ország kormányzóság magas pölczára : a *fiú* a legnépszerűbb királya az országnak, kit a »nép szava«, a közvélemény ellenállhatatlan ereje emelt az Árpádok és Anjouk dicsőemlékű trónjára.

Nem a gyermek ifjúnak még alig létező érdemei előtt egyesült egy szívvé, lélekké az egész nemzet : atyja dicső emléke s bátyja gyászos vértanúsága tette őt királylyá.

De az örökölt dicsfényt csakhamar túlragyogták saját tündöklő erényei. A míg hős atyja neve híressé, ünnepeletté vált az egész keresztény világ előtt s rettegett és félelmetes a világhódító útjában feltartóztatott ozmánység előtt : addig az igazságos nagy királyé első sorban itthon lett rajongó tisztelet tárgya, palotában és kunyhóban egyaránt. S miként itthon lángesze és nagy szíve beragyogta s melegítette az ország tágas határait ; kardja erejét érezték Krakkóban, Boroszlón, Prágában és Bécsben ; Jajczánál Szabácsnál és Moldvában.

Tudomány-szeretete művészet-tisztelete új világot tárt föl a magyar előtt: a szellem örökhatalmú birodalmát; s az udvarába seregülő külföldi tudósok, művészek seregével Budavárát tette az európai cultura és művészet egyik elsőrangú góczpontjává.

Valóban nagy és dicső volt Ő békében és harcban, itthon és a külföld előtt, magán életében, s a trón magaslatán egyaránt.

Ez magyarázza meg azt a varázst, melyet egyénisége kortársaira gyakorolt s azt az idők változásait túlélő kegyeletet, melylyel nemzete négy század zivatarai után is körülrajongja emlékét.

Az ő igazi nagyságát nem annyira kortársai, mint a későbbi nemzedék látta a maga teljességében, midőn az utána bekövetkezett szomorú korszak Mohácshoz juttatá a hazát, a budavári fényes palota ormán a lófarkas zászlók lengtek s a magyar királyi trón idegen hatalmak versengése tárgyává lőn.

Az ő dicsőségét az idő nem moházta be, az ő nagysága a törpe utódok fölött még inkább kimagaslott.

A mi a francziának XIV. Lajos, a porosznak Nagy Frigyes, a lengyelnek Szobjeszki János, az oroszoknak Nagy Péter: az a magyarnak Mátyás király. A nemzet vágyainak, törekvéseinek élő megtestesülése.

És még ennél is több: a magyar nemzet összességének utolsó »véréből való vér« — *nemzeti királya*.

Ezért nem feledkezhetett meg hálás nemzete millenniumunk ünnepén Ő róla sem. Leróván kegyelelte adóját az atya iránt, a Zimony vára falai közül a Duna hullámai fölött Nándorfehérvárra néző obeliszk felavatásával: kegyelettel zarándokol a romladozó egyszerű házhoz Kolozsvár Ó-varába, hol a dicső fiú világra jött s szülővárosa piacán leteszi dicsőségét jelképező lovasszobra alapkővét, hogy hirdesse a késő századokra a magyar nemzet élő lelkiismeretét, háláját, kegyeletét a múlt iránt, bizalmát az ősi erényben s a jövő ezer évben!

Sz. I.